

פרק רביעי - בהמה המקשה

1 עיקרו של הפרק עוסק בדיני עובר במעי אמו בבהמה ובאשה.
 2 בבהמה נחחדש דין 'בן פקועה', שהוא ולד בהמה הנמצא במעי אמו
 3 אחר שנשחטה האם כדין, שאף שכל בהמה צריך לשחטה בסימניה
 4 בכדי להתירה באכילה, כמבואר בפרקים הקודמים, ולד זה מותר
 5 באכילה בלא שחיטת עצמו, בין אם נמצא חי או נמצא מת ובין נחלקו
 6 לאברים (עד.). ובכן תשעה חודשים חי הנמצא במעי אמו, נחלקו
 7 התנאים, שלרבי מאיר צריך שחיטה ולחכמים מותר בשחיטת אמו.
 8 ודין זה נלמד מהפסוק (דברים יד ט) 'יָכַל בְּהֵמָה מִפְּרֻטָּה פְּרֻטָּה וְשִׁסְעַת
 9 שִׁסְעַת שְׁתֵּי פְּרֻטוֹת מְעַלַּת גְּרָה בְּבִהְמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ, וּדְרַשׁוּ חוּ'ל (להלן
 10 טו) בשני אופנים: א. ש'בבהמה' האחרון חוזר על תיבת 'בהמה'
 11 הראשון של הפסוק, וכאילו נכתב 'בהמה בבהמה תאכלו', שפירושו
 12 בהמה שנמצאת בתוך בהמה מותרת באכילה. ב. ש'בבהמה' האחרון
 13 חוזר על תיבת 'כל', וכאילו נכתב 'כל בבהמה תאכלו', כלומר כל
 14 אשר תמצא בתוך הבהמה מותר באכילה.

15 עוד התחדש בבן פקועה, דין אבר היוצא חוץ למחיצתו (סח), שאם
 16 הוציא העובר אחר מאבריו קודם שחיטת אמו נאסר האבר באכילה.
 17 ונחלקו האמוראים (שם וביע"ט) כאשר החזיר את האבר לתוך מעיה
 18 ואחר כך נשחטה אמו, אם גם האבר מותר. אבל בהוציא ראשו או
 19 רובו, ודאי כל העובר דינו כנולד, ואין שחיטת אמו מותרת אפילו
 20 שהחזיר ראשו לתוך מעיה. ואגב דין אבר היוצא בשעה שמקשה
 21 לילד, הובא דין בכור בהמה טהורה שאמו מקשה לילד, אם מותר
 22 לחתוך אבריו ואם הם קדושים בקדושת בכורה (טו), ובדין נפל בכור
 23 (עד.).

24 עוד דן הפרק בדיני טומאתו של בן פקועה כשמת והוא בתוך מעיה,
 25 והכניס אדם ידו ונגע בו (טו). ואגב בהמה הובא דין אשה שמת ולדה
 26 במעיה אם מטמא (עא), ובדין טומאה בלועה. וכן הובא דין טומאת
 27 אבר היוצא, בנחתך קודם שחיטה או אחר שחיטה, שנחלקו רבי מאיר
 28 וחכמים (עב) אם דינו כאבר מן החי ומטמא, או אף על פי שאסור
 29 באכילה מכל מקום טהור מלטמא. ועוד הובא דין השליא של בהמה
 30 שנשחטה (עד.).

31 ובשלהי הפרק משלימה המשנה את דיני טריפה של הפרק הקודם,
 32 בדין בהמה שנחתכו רגליה ובדין צומת הגידים (עד.).

משנה

33 שנינו להלן (עד.), ששחיטת בהמה מעוברת, מתירה את העובר
 34 שבמעיה באכילה בלא שחיטת עצמו. משנתנו דנה בהוציא העובר
 35 ידו או ראשו קודם השחיטה, האם שחיטת אמו מתירתו: **בְּהֵמָה**
 36 **הַמְּקַשָּׁה לִילָד בשעת שחיטה, ומחמת קושי הלידה הוציא העוֹבֵר**
 37 **אֶת יָדוֹ חוּץ לְרַחֵם וְהַחֲזִירָה, ושחט את הבהמה, מוֹתֵר בְּאֲכִילָה,**
 38 **שיציאת ידו אינה כלידה שיצטרך שחיטה בפני עצמו. ובגמרא**
 39 **יתבאר אם כוונת המשנה לעובר, שמותר באכילה כדן בן פקועה, או**
 40 **שכוונתה לאבר עצמו שיצא וחזר, שאף הוא מותר באכילה. אך אם**
 41 **הוציא העובר אֶת רֵאשׁוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁהַחֲזִירֵי קוֹדֵם שחיטת אמו,**
 42 **הָרִי זֶה כְּלִלּוֹד ואין שחיטת אמו מתירתו, שיציאת ראש היא כלידה**
 43 **גמורה, ובנמצא חי צריך שחיטה בפני עצמו, ובנמצא מת דינו כנבילה**
 44 **שאסורה באכילה.**

45 **החֹתֵךְ מֵאֲבְרֵי הָעוֹבֵר שְׂבֻמְעִיהָ, והשאירם בבהמה, ושחטה, מוֹתֵר**
 46 **אף החלק הנחתך בְּאֲכִילָה בשחיטת האם, כפי שדרשו (להלן טו)**
 47 **מהפסוק (דברים יד ט) 'יָכַל וגו' בְּבִהְמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ, שכל מה שבתוך**
 48 **הבהמה מותר באכילה. אך החיתוך מִן הַחֹהֶלֶץ וּמִן (או מן) הַקְּלִיּוֹת**
 49 **של האם עצמה, החלק החתוך אִסוּר בְּאֲכִילָה, ואף שהשאירו**
 50 **בבהמה, השחיטה אינה מתירתו. אך הבהמה עצמה אינה נטרפת**
 51 **בחסרון הטחול והכליות.**

52 **זֶה הַכֶּלֶל, דָּבָר שֶׁהוּא מְנוּפָּה של הבהמה שנחתך, אִסוּר, וְשֵׂאִינָהּ**
 53 **מְנוּפָּה, כגון העובר ואבריו, מוֹתֵר בשחיטת הבהמה.**

גמרא

54 שנינו במשנה, שבהוציא העובר ידו והחזירה מותר. הגמרא דנה

55 האם הכוונה שרק העובר הותר, או גם היד הותרה: **אָמַר רַב יְהוֹנָה**
 56 **אָמַר רַב, וְאָבֵר הַיּוֹצֵא עֲצָמוֹ, אִסוּר, שהשחיטה אינה מתירתו, אלא**
 57 **את העובר בלבד. מבארת הגמרא: מֵאִי טַעְמָא, דְּאָמַר קְרָא (שמות כב**
 58 **ט) 'וּכְשֶׁר בְּשָׂרָה מִרְפָּה לֹא תֹאכְלוּ, ומלשון 'שדה' שהוא גלוי בלא**
 59 **מחיצה, ודרשו חכמים שכל בשר הטעון מחיצה כדי להתירו באכילה**
 60 **וכגון עובר שניתר במחיצות רחם אמו בשחיטתה, בִּיּוֹן שֵׂצֵמָה הַכֶּשֶׁר**
 61 **חוּץ לְמַחֲצֵיתָה, נֹאסֵר באכילה אף שהחזירו, שדינו כטריפה שאין לה**
 62 **תקנה.**

63 הגמרא מקשה על רב ממשנתנו: **תַּנְן, בְּהֵמָה הַמְּקַשָּׁה לִילָד וְהוֹצִיא**
 64 **הָעוֹבֵר אֶת יָדוֹ וְהַחֲזִירָה מוֹתֵר בְּאֲכִילָה. מֵאִי לֹא אִסוּר - מה**
 65 **שנאמר 'מותר באכילה' האם אין הכוונה גם על האבר, שכיון**
 66 **שהחזירו קודם שחיטה מותר, ולא כרב שאסר.**
 67 דוחה הגמרא: **לֹא, כוונת המשנה אֶעוּבֵר (על העובר) שמותר,**
 68 **והידשה בזה שמשום יציאת ידו אינו כילוד שיצטרך שחיטה בפני**
 69 **עצמו. אבל האבר היוצא אסור כדברי רב.**

70 שבה הגמרא ומקשה: **אִי (אם) כוונת המשנה אֶעוּבֵר, מֵאִי אִירִיָא**
 71 **'הַחֲזִירָה' - מדוע נקט התנא שהעובר החזיר את היד לתוך מעיה**
 72 **קודם שחיטה, הרי אִפְּלוּ לֹא הַחֲזִירָה נְמִי העובר מותר, שהרי היתר**
 73 **העובר נלמד (להלן טו) מהפסוק (דברים יד ט) 'בְּבִהְמָה וגו' בְּבִהְמָה אֹתָהּ**
 74 **תֹאכְלוּ, וכיון שהעובר בתוך הבהמה הוא בכלל החייתר אף אם ידו**
 75 **עדיין בחוץ. אבל אם הכוונה לאבר, מובן שנקט התנא 'החזירו' משום**
 76 **שרק באופן זה האבר מותר.**

77 מתרצת הגמרא: היתר המשנה הוא רק על העובר, ואכן **הוּא הָרִין**
 78 **אֵף עַל גַּב דְּלֹא הַחֲזִירָה מוֹתֵר העובר, וְאִירִיָּא דְקָא בְּעֵי לְמִיתָנָא -**
 79 **ואגב שרצה התנא לשנות דין הַסִּיפָא, שבו יש חידוש ב'החזירו',**
 80 **ששנינו בה הַיּוֹצִיא אֶת רֵאשׁוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁהַחֲזִירֵי הָרִי זֶה כְּלִלּוֹד**
 81 **וצריך שחיטה בפני עצמו. תַּנְן נְמִי - שנה גם את דין הַרִישָׂא**
 82 **בְּהַחֲזִירָה, אף שאין בו חידוש.**

83 מקשה הגמרא: לדבריך ש'החזירו' נכתב ברישא אגב הסיפא, קשה,
 84 **וְסִיפָא עצמה מֵאִי קְשָׁמְעָה לֵן במה שנקט 'החזירו', דְּכִיּוֹן דִּינָא**
 85 **רֵאשׁוֹ שֶׁ עוֹבֵר הוּיָא לֵה לִידָה גמורה ואין מועילה חזרה, והרי כבר**
 86 **תַּנְיָנָא זאת בבכורות (מג), ואם כן אין שום חידוש בסיפא. ששנינו,**
 87 **אִוְיָהוּ כְּבוֹר לְנַחֲלָה ליטול פי שנים בירושה, וְאִינוּ כְּבוֹר לְכַנְיָנָם,**
 88 **שאינן חייבים לפדותו בה' סלעים, זהו ולד בן קיימא תַּנְן אֲחֵר נְפִלִים**
 89 **- שנולד אחר עובר שלא כלו חדשיו, וְאֵף עַל פִּי שֵׂצֵמָה רֵאשׁוֹ של**
 90 **הנפל והיה חֵי והחזיר ראשו, ואחר כך יצא אחיו הבן קיימא. או ולד**
 91 **הבא אחר עובר בֵּן תְּשַׁעָה חודשים שכלו חודשיו, אבל כְּשֵׂצֵמָה**
 92 **רֵאשׁוֹ היה מֵת. שבשני אופנים אלו השני בכור נחלה, כיון**
 93 **שהראשון שלא היה בן קיימא אינו מפסידו מהבכורה לפי שאין לב**
 94 **אביו דוח עליו, אך השני אינו בכור לענין פדיון הבן, כיון שאינו פטר**
 95 **רחם שהרי הנפל פטר את הרחם. מדייקת הגמרא בדין בן ט' שמת:**
 96 **טַעְמָא שהשני הוא הבכור לחיה, משום דְּרֵאשׁוֹ של רֵאשׁוֹ יצא**
 97 **בעודו מֵת, הֵא אֵם הוֹצִיא רֵאשׁוֹ חֵי, אף שהחזירו, אחיו תַּנְן אֲחֵרִיו**
 98 **כְּבוֹר לְנַחֲלָה נְמִי לֹא הוּי - גם כן אינו, כיון שלב אביו דוח על**
 99 **הראשון שהיה בן קיימא, וכשהוציא ראשו ראשון הוא הבכור.**
 100 **משמע שהוצאת הראש בלבד נחשבת ללידה. וכיון שדין זה כבר**
 101 **נשנה בבכורות, אף בסיפא אין חידוש, וכיצד נאמר ש'החזירו' ברישא**
 102 **נשנה אגב הסיפא.**

103 הגמרא מנסה למצוא חידוש בסיפא שאין במשנה בבכורות: **וְכִי**
 104 **תִּימָא שהמשנה בבכורות אֶשְׂמְעִינָן שהוצאת הראש נחשבת כלידה**
 105 **בְּאֲדָם, ומשנתנו קָא מְשַׁמְעָה לֵן בְּבִהְמָה, וצריך את שניהם, משום**
 106 **דְּדִין יציאת הראש בְּאֲדָם, מְבַהֵמָה לֹא יִלְיָה (אין ללמוד), כיון דְּאִין**
 107 **פְּרוּדוֹר לפני בית הרחם של הַבְּהֵמָה, ולכן יציאת הראש גלויה**
 108 **ונחשבת ללידה, אבל באדם שיש לה פרוודו, היינו עובי הירכיים,**
 109 **ויציאת ראשו אינה ניכרת כל כך, היה מקום לומר שיציאת ראשו לא**
 110 **תחשב לידה. וכן דין יציאת הראש בְּבִהְמָה, מֵאֲדָם לֹא יִלְיָה (אינה)**
 111 **נלמדת, לפי דְּחָשִׁיב (שחשוב) פְּרָצוּף פְּנִים דִּידָה (של האדם),**
 112 **ולכן יציאת הראש נחשבת לידה, אבל פני הבהמה אינם חשובים**
 113 **והיה מקום לומר שיציאת הראש אינה לידה. וכיון שאדם ובהמה**
 114 **המשך בעמוד 20**

המשך ביאור למס' חולין ליום שישי עמ' א

1 אינם נלמדים זה מזה, לכך הוצרכו שתי משניות. ולפי זה מתיישבת
 2 דעת רב, שאכן 'החזירו' ברישא נשנה אגב הסיפא, ובסיפא יש
 3 חידוש, שיציאת הראש בבהמה היא כלידה.
 4 דוחה הגמרא: **הָא נָמִי תִּנְיָנָא** במשנה להלן (עו), שיציאת הראש
 5 בבהמה היא כלידה. ששינונו, **שְׁלִיָא** ו-כמין שק שהעובר מונח בו
 6 במעי אמו של בהמה **שְׁיֻצְתָּה מְקֻצְתָּה** ואחר כך שחט את הבהמה,
 7 **אֶסְוֶה** כל השליא **בְּאֶבְלֵיהָ**, מחשש שמא יצא ראשו של העובר
 8 באתו מקצת שליא שיצאה והרי הוא כאילו נולד, ושחיטת אמו
 9 אינה מתירתו, ואף השליא אסורה כמותו. ואף שאיננו רואים עובר
 10 בשליא, ודאי לנו שהיה ולד אלא שנימוח, ושמא מיחוי ראשו יצא
 11 באתו מקצת שליא, ש**בְּפִי** שהשליא היא **סִימָן** שהיה **וְלֶדְ בְּאִשָּׁה**,
 12 **כֶּף** שליא היא **סִימָן וְלֶדְ בְּבְהֵמָה**. אם כן מבואר במשנה זו שיציאת
 13 הראש היא כלידה, שלכן אסורה השליא מחשש יציאת הראש. ולכך
 14 יש להקשות, **אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא ש'החזירו'** דנאמר **בְּרִישָׁא** הוא
 15 **דְּיָקָא**, והיינו ש'מותר באכילה' הכוונה על האבר, ולא כרב, ומבאר
 16 התנא שהיד הותרה דווקא בהחזירו למעי אמו בשעת השחיטה, אם
 17 כן אפשר לתרץ שכיון שיש חידוש ברישא **תָּנָא סִיפָא אָטוּ רִישָׁא**,
 18 אף שאין בסיפא חידוש. **אֶלָּא אִי אָמַרְתָּ** כדברי רב שהאבר אסור,
 19 ו'מותר' הכוונה לעובר, אם כן **לא 'החזירו' דְּרִישָׁא דְּיָקָא**, שהרי
 20 העובר מותר אף שלא החזיר את ידו, **וְלֹא 'החזירו' דְּסִיפָא דְּיָקָא**,
 21 שהרי כבר למדנוהו מהמשנה של שליא, אם כן **לָמָּה לִיָּה** לתנא
 22 **לְמַתְנִייהּ** ו-לשנותו **בְּלָל 'החזירו'**, וקשה לרב.
 23 מתרצת הגמרא: **לֹא, לְעוֹלָם** מה ששינונו ברישא שמותר באכילה,
 24 הכוונה **אֶעֱוֹבֵר**, והעובר עצמו אכן מותר אפילו כשלא החזירו, ובכל
 25 זאת הוצרך התנא לומר שהחזיר את ידו, **וְכִדְאָמַר רַב נְהָמֵן בְּרַ**

26 **יִצְחָק** (להלן ע"ג) על ברייתא אחרת, **שֶׁלֹא נִצְרְקָה** הברייתא לחדש
 27 היתר כשהחזיר האבר, **אֶלָּא לְמִקּוֹם הַתֵּדָף** - מקום הבדלת החלק
 28 הפנימי מהחיצון, שאילו היה חותך את האבר שיצא לחוץ היה עומד
 29 מקום זה על שפת הרחם, **הֵבֵא נָמִי לֹא נִצְרְקָה** המשנה **אֶלָּא לְמִקּוֹם**
 30 **הַתֵּדָף**. והיינו, שאם לא החזיר את האבר קודם שחיטה, היה צריך
 31 להניח חלק מהעובר הנמצא בקצה הרחם כלפי חוץ ולחותכו
 32 ולזרוקו, שהרי אינו בתוך הבהמה ואינו בכלל ההיתר של 'בהמה
 33 בבהמה'. אך כיון שהחזיר את האבר קודם שחיטה, רשאי לצמצם
 34 ולחתוך רק את האבר שיצא החוצה ואין צריך להוסיף עליו מעט
 35 מהחלק שהיה בשפת הרחם, שהרי חלק זה מונח עתה בתוך הבהמה
 36 והותר בשחיטתה, ואף לא נאסר מדין בשר שיצא חוץ למחיצתו
 37 שהרי מעולם לא היה מחוץ לרחם. ודין זה חידשה הרישא שכתבה
 38 'החזירו', שאם החזירו, מקום החתך מותר.
 39 הגמרא מקשה על עיקר דינו של רב מברייתא נוספת: **תָּא שְׁמַע,**
 40 **בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה לִילֵד, והוציא עוֹבֵר אֶת יָדוֹ חוּץ לְרַחֵם וְהַחֲזִירָהּ,**
 41 **וְאַחַר כֶּף שְׁחַט אֶת אָמוֹ, מוֹתֵר בְּאֶבְלֵיהָ.** אבל אם כשהיד בחוץ
 42 **שְׁחַט אֶת אָמוֹ, וְאַחַר כֶּף הַחֲזִירָהּ** העובר לרחם, **אֶסְוֶר בְּאֶבְלֵיהָ.**
 43 **הוֹצִיא הָעוֹבֵר אֶת יָדוֹ, וְהַתֵּדָף הָרוּעָה** לאבר היוצא, **וְאַחַר כֶּף שְׁחַט**
 44 **אֶת אָמוֹ,** האבר היוצא **שְׁפָחוּיָן סָמָא וְאֶסְוֶר** כדן אבר מן החי, ואבר
 45 מן החי טמא כנבילה, **וְהָעוֹבֵר שְׁבִפְנֵים סָהוֹר וּמוֹתֵר,** כיון שהיה
 46 בבהמה בשעת שחיטה. ואינו נטמא מחמת נגיעה באבר הטמא,
 47 משום שהאבר נגע בעובר רק מחיים, ומחיים אין לו דין 'אוכלין'
 48 לקבל טומאה. אבל אם **שְׁחַט אֶת אָמוֹ, וְאַחַר כֶּף הַתֵּדָף** הרועה
 49 לאבר היוצא,

רבי יוחנן חולק על רב: **עולא אמר רבי יוחנן, ואבר עצמו שיצא** 59
 וחור קודם שחיטה, **מוֹתֵר בשחיטת האם.** ואף עולא עצמו סבר כן 60
 להלכה. **אמר ליה רב יהודה לעולא, והא רב ושמואל דאמרי** 61
תרוויהו, אבר עצמו אסור. אמר ליה עולא לרב יהודה, **מאן יהיב** 62
לן מעפרא דרב ושמואל ומלינן עינין – מי יתן לנו עפר מקברות 63
 רב ושמואל ונמלא בו עינינו, שחביבים עלינו דבריהם מאוד, **אלא** 64
 כאן מסתבר כרבי יוחנן, משום **שְׁהֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַבֵּל – כל מי** 65
 שנאמר בו מחיצה, כגון בשר קדשי קדשים שחומות העזרה הם 66
 מחיצתם, או קדשים קלים שחומות ירושלים מחיצתם, או עובר 67
 שרחם אמו מחיצתו לשחיטה, כל אלו היו **בְּכֹלל** (שמות כב ט) **בְּשֵׁר** 68
בְּשֵׁרָה מִרְפָּה לֹא תֹאכְלוּ, שאם יצאו ממחיצתם הם טריפה. ומחמת 69
 כן היה לנו לאוסרם אפילו חזור, כטריפה שאין לה היתר. אך לגבי 70
 החטאת ששרפו אהרן ובניו ביום חנוכת המשכן, נאמר שמושה קצף 71
 עליהם ואמר (ויקרא י יח) **הֵן לֹא הוֹבֵא אֶת דְּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה,** 72
 ומדוע שרפתם אותה, ואמרו חכמים (פסחים פב) שאמר להם משה, הרי 73
 'צנימה' היתה שלא יצאה מחוץ לעזרה ולמה שרפתם אותה. ומשמע 74
 שחטאת שיצאה, אף אם חזרה דינה בשריפה. וקשה, מדוע הוצרך 75
 הכתוב לאסור חטאת שיצאה וחזרה, הלא מלשון 'טריפה' האמור 76
 בכל היוצאים ממחיצתם ידענו זאת. אלא, **בְּשֵׁפֶט לֶךְ הַכְּתוּב לִנְפִי** 77
חֲטָאת שִׁצְיָתָה חוץ **לְמַחֲצוֹתָהּ** וְחֹרֶה שְׂאִסוּרָהּ, בא הכתוב לומר 78
 שדווקא חטאת הוא דפרט רחמנא בה שאסורה כשחזרה. **אָכַל כֹּל** 79
מִיָּלֵי בֵּין דְּהָדוּר שְׂרִי – כל שאר הדברים היוצאים חוץ למחיצתם, 80
 כיון שחזור מותרים. ומכאן למד רבי יוחנן שאבר שיצא וחזר מותר, 81
 ומחמת דרשה זו נקט עולא כרבי יוחנן. 82
 הגמרא מקשה על עולא: **מִיֵּתִיב,** שנינו בברייתא לגבי אבר היוצא, 83
בְּשֵׁר בְּשֵׁרָה מִרְפָּה לֹא תֹאכְלוּ (שמות כב ט), מה תלמוד לומר – מה 84
 מלמד לשון 'טריפה' ולמה קראו כך הכתוב, שהיה אפשר לומר 85
 זבשר בשדה לא תאכלו. אלא **לְפִי שְׂמִיעֵינוּ בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי וּבְכֹרִים** 86
 שדינם להאכל בירושלים, שאף על פי שנכנסו לירושלים ויצאו חוץ 87
 למחיצתן וחזרו מותרין באכילה, **יָכוֹל אֵף זֶה** (עובר) **כֵּן,** שאבר 88
 שיצא וחזר מותר, תלמוד לומר **מִרְפָּה,** לומר שאסור אף כשחזר. 89
 שואלת הגמרא: **מֵאֵי תִלְמוּד,** כיצד למדים זאת מ'טריפה'. משיבה 90
 הגמרא: **אָמַר רַבָּה, בְּמִרְפָּה, מֵה מִרְפָּה בֵּין שְׁנַמְרָפָה שׁוּב אִין לָהּ** 91
הֵיתֵר, אֵף בִּשְׂרָה בְּשָׂדֵה, בֵּין שִׁצְיָא חוּץ לְמַחֲצוֹתָהּ, שׁוּב אִין לֹ 92
הֵיתֵר אֵף שְׁחוּר. ומוכח מהברייתא שלא כעולא המתיר את האבר 93
 כשחזר. מסיקה הגמרא: **הַיּוֹבֵתָא דְּעוּלָא תִּיּוֹבֵתָא.** 94
 הגמרא חוזרת לבאר את הברייתא: **אָמַר מֵר, לְפִי שְׂמִיעֵינוּ בְּמַעֲשֵׂר** 95
שְׁנֵי וּבְכֹרִים שיצאו חוץ למחיצתם וחזרו, מותרים. שואלת הגמרא: 96
הֵיכֵן מִצִּיעֵנוּ. משיבה הגמרא: **דְּבִתִּיב** (דברים יב ט) **לֹא תוֹכַל לֶאֱכֹל** 97
בְּשַׁעֲרֵיךָ מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ וְגו' וְתֵרוֹמַת דְּךָ, ו'מעשר דגן' זה מעשר שני, 98
 ו'תרומת ידך' אלו ביכורים, ומשמע דווקא ב'שַׁעֲרֵיךָ' – חוץ לירושלים 99
 הוא הלא תיכול (–תאכל), **אָכַל בִּירוּשָׁלַיִם,** אף ש'יצאו חוץ 100
 למחיצתן וחזרו, מותרין. 101
 נחבאר עד כאן באבר שיצא וחזר, לרב עשאתו התורה כטריפה שאין 102
 לה תקנה. ולרבי יוחנן הוא מותר. הגמרא מביאה לשון אחרת 103
 בביאור מחלוקתם: **בְּמַעֲרָבָא** (–בארץ ישראל) **מִתְּנֵו הָבֵי** את 104
 מחלוקת רב ורבי יוחנן, **רַב אָמַר, יֵשׁ לֵידָה לְאֶבְרִים,** שאבר שיצא 105
 נחשב ככולו, ואסור אף כשהחזירו. ורבי יוחנן אמר, **אִין לֵידָה** 106
לְאֶבְרִים, ואם החזירו מותר. שואלת הגמרא: **מֵאֵי בִּינְיֵיהוּ – מה בין** 107
הלשון הראשון במחלוקת רב ורבי יוחנן, לבין בני מערבא. מתרצת 108
 הגמרא: **אֵיבָא בִּינְיֵיהוּ לְמִיסַר** (–לאסור) **מֵיעוּט אָבְר שְׂכַפְּתִים** 109
 ולדעת רב, שלבני מערבא שיש לידה לאברים, כשיצא רוב אבר הוא 110
 כילוד, ואסור אף המיעוט שבפנים. אבל ללשון ראשון אינו כילוד, 111
 אלא רק מה שיצא אסור מדין 'בשר בשדה', ומה שבפנים מותר. אבל 112
 בדעת רבי יוחנן לא נחלקו שהאבר מותר בחזרה. 113
 הגמרא מסתפקת בדיני אבר היוצא: **אֵיבְעִיא לְהוּ, לְדַבְרֵי הָאֻמֵּר** 114
 (–רבי יוחנן) **אִין לֵידָה לְאֶבְרִים, הוּצִיא הָעוֹבֵר אֶת יָדוֹ וְהַחֲזִירָהּ,** 115
וְחֹר וְהוּצִיא אֶת יָדוֹ האחרת וְהַחֲזִירָהּ, וכך המשך והוציא אבר 116

הַבֶּשֶׂר של הבהמה והעובר טמא **מִנְעַנְיָהּ** – כנוגע בנבילה, כיון 1
 שאחר שחיטה הבשר קרוי 'אוכל' לקבל טומאת אוכלין מהאבר 2
 היוצא, והאבר מטמא כאבר מן החי שמתמא בנבילה, דְּבִרֵי רַבִּי 3
מֵאִיר, שסובר ששחיטת האם אינה מטהרת את האבר מטומאה. 4
וְהַכְּמִים אוֹמְרִים, מִנְעַנְיָהּ שְׁחוּטָה, כלומר שהאבר טמא כטריפה 5
 שחיטה, ומגועו מטמא את הבשר. שלדעתם שחיטת האם מטהרת את 6
 האבר היוצא מדין נבילה כשם ששחיטת טריפה מטהרתה מטומאת 7
 נבילה. אך טריפה שחוטת מטמאה קדשים במגעה מדרבנן (להלן עג), 8
 ואף האבר מטמא כן את הבהמה. 9
מוֹכִיחָה הגמרא: קִתְּנֵי מִיָּהָ – שנינו מכל מקום ברישא, הוּצִיא 10
עוֹבֵר אֶת יָדוֹ וְהַחֲזִירָהּ, וְאַחַר כֵּךְ שָׁחַט אֶת אָפוֹ, מוֹתֵר בְּאֶבְיָלָהּ, 11
מֵאֵי לֹא אָבְר, ולא כרב שאסר. דוחה הגמרא: **לֹא, הַכּוּוּנָה** 12
אֶעֱבֹר, שהוא מותר, אך האבר אסור, כרב. מקשה הגמרא: **אֵי** 13
(–אם) אֶעֱבֹר, אֵימָא סִיפָא, שָׁחַט אֶת אָפוֹ וְאַחַר כֵּךְ הַחֲזִירוֹ אָסוּר 14
בְּאֶבְיָלָהּ. וְאֵי הַכּוּוּנָה לְעוֹבֵר, אֵמָא אָסוּר, הרי היה בבהמה 15
 כשנשחטה ולא יצא כלל, ואין היתר העובר תלוי בהחזרת העובר. 16
 מתרצת הגמרא: אכן האבר אסור אפילו כשהחזירו, והעובר מותר 17
 אפילו שלא החזירו, והחילוק בברייתא בין החזיר ללא החזיר, הוא 18
בְּדָאֻמֵר הלהן **רַב נְחֵמָן פֵּר יִצְחָק, לֹא נִצְרְכָה אֵלָּא לְמִקּוּם חֲתָךְ –** 19
 מקום הבלדת החלק הפנימי מהחיצון הנמצא בשפת הרחם, **הָכָא** 20
נִמְי לֹא נִצְרְכָה אֵלָּא לְמִקּוּם חֲתָךְ, שאם החזיר ידו קודם שחיטה 21
 מקום חתך מותר, שהרי הוא בתוך הבהמה. אך החזירו לאחר 22
 שחיטה, מקום חתך אסור, כיון שאינו בתוכה בשעת שחיטה, וכמו 23
 שהתבאר לעיל (ע"א). 24
 שבה הגמרא ומקשה על רב: **אֵינִי – וכי כך הוא הדין, וְהָא בִּי אֶתָּא** 25
 (–כשבא) **אֶבְרִים מִבֵּי חוּזָא, אֶתָּא וְאֵיִתִּי מִתְּנִיתָא בְּיָדָהּ – בא** 26
 והביא ברייתא בידו. וענין הברייתא, שנאמר בתורה (דברים יד ט) **יָכַל** 27
בְּהֵמָה מִפְּרִסַת פְּרָסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת שְׁתֵּי פְּרִסוֹת מַעֲלַת גְּרָה בְּבָהֳמָה 28
אֶתָּה תֹאכְלוּ, ומפסוק זה למדנו (סו) היתר עובר שבמעני אמו, 29
 שדרשו ש'בבהמה' חזור על 'בהמה' שבתחילה, וכאילו נכתב 'בהמה' 30
 בבהמה תאכלו. והברייתא דורשת לענין זה אף 'פרסה' ו'פרסות', 31
 שפעמים אכול את כל אברי העובר ופעמים אינך אוכל כולם. כיצד, 32
 הוציא שתי רגליו ופרקה אחת החזיר, **אָכּוּל,** ואם שתי פרסות 33
 החזיר, **אָכּוּל.** **מֵאֵי לֹא הַכּוּוּנָה** היא שאם החזיר פרקה אחת, **אָכּוּל** 34
פְּרָסָה זֶה, ואם החזיר שתי פרסות אכול שתיהן. ומוכח שאבר שיצא 35
 וחזר מותר, ולא כרב. 36
 מתרצת הגמרא: **לֹא, הַכּוּוּנָה** היא שאם החזיר פרקה אכול העובר 37
 שלא יצא, אבל האבר שיצא אסור. מקשה הגמרא: **אֵי עוֹבֵר, מֵאֵי** 38
אֵיִרָא – מדוע נקטה הברייתא 'החזיר', הרי אפילו לא החזיר נמי 39
 העובר מותר. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב נְחֵמָן פֵּר יִצְחָק,** אכן אין 40
 הכוונה לעובר, **וְלֹא נִצְרְכָה לְדְרוּשׁ 'פְּרָסָה' ו'פְּרִסוֹת' שְׂמוֹתֵיהֶם, אֵלָּא** 41
לְמִקּוּם חֲתָךְ, שאם החזיר פרסה אחת מותר מקום חתך שלה, ואם 42
 החזיר שתיהן מותר מקום החתך של שתיהן, אבל החלק שיצא וחזר 43
 אסור, כרב. 44
 מקשה הגמרא: **וְהָא תְּרִי קְרָאֵי קָא נְסִיב לָהּ – והרי שני פסוקים** 45
 הביאה הברייתא, שהם 'פרסה' ו'פרסות', ולהיתר מקום חתך די 46
 באחד, וכשם שמקום חתך בפרסה אחת מותר כשהחזירה, הוא הדין 47
 בשתיים, ולמה בא 'פרסות'. **מֵאֵי לֹאן,** חד להיתר אבר כשהחזירו, 48
וְחַד לְמִקּוּם חֲתָךְ. ולא כרב. דוחה הגמרא: **לֹא, חַד לְמִקּוּם חֲתָךְ,** 49
וְחַד לְקְלוּטָה – עובר שפרסותיו קלוטות (–דבוקות) כגמול, ואינן 50
 סדוקות כבהמה כשרה, ונמצא **בְּמַעֲי פְּרָה** שנשחטה, שמותר 51
 באכילה. וְחִידוּשׁ זה נוצר **אֵלִיבָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,** משום **דְּאָמַר רַבִּי** 52
שְׁמַעוֹן (בבביות ט) **קְלוּטָה בֵּין פְּרָה אָסוּר,** ודרש זאת מהכתובים, אולם 53
 הני מילי, **הֵיבָא דִּיצָא לְאִוִיר הָעוֹלָם** קודם שחיטה, **אָכַל כְּשִׁנְמַצָא** 54
בְּמַעֲי אָפוֹ כשנשחטה, מודה רבי שמעון דְּשְׂרִי. וזאת למדו מ'פרסה', 55
 שמשמע ש'בהמה בבהמה תאכלו' נאמר אפילו שיש לו רק פרסה 56
 אחת ואינה סדוקה כשתים. נמצא שלרב, 'פרסה' באה לקלוט וכרבי 57
 שמעון, ו'פרסות' למקום חתך. 58

המשך ביאור למס' חולין ליום שישי עמ' ב

11 – האם אומרים הרי יצא רוב העובר, ובוזו ודאי מצטרפים האברים
12 שיצאו להחשב לידה לעובר נשהרי לא בטל מהם דין יוצאין, ואין
13 המיעוט שבפנים נותר בשחיטת אמו, או דלמא רובא פְּבַת אַחַת
14 בְּעֵינֵן – או שמא צריך שיצא רוב העובר בבת אחת כדי שיהא כילוד,
15 וכאן יצא כל אבר בנפרד, ולכך מה שבפנים מותר, ורק האברים
16 שבחוץ אסורים. וספק זה הוא אף לרב הסובר שיש לידה לאברים,
17 שאם צריך רוב בבת אחת, אין כאן לידה לגבי העובר, ולכך האברים
18 שלא יצאו כלל מותרים. ואם אין צריך רוב בבת אחת, מצטרפים
19 האברים והעובר כילוד, ולכך גם האברים שלא יצאו אסורים.
20 הגמרא מנסה לפשוט את הספק: תא שְׁמַע,

1 אבר והחזירו עַד שֶׁהִשְׁלִימוּ לְרֹבּוֹ שֶׁל הָעוֹבֵר, מֵהוּ. מִי אֲמַרְיֵן הָא
2 נִפְקָ לִיה רֹבָא – האם אומרים הלא יצא רוב העובר, ורבי יוחנן הרי
3 מודה שכשיצא רוב העובר הוא כילוד ואינו נותר בשחיטת אמו, או
4 דְלִמָּא בֵּינָן דְהִדְרָ דְהִדְרָ – חזרת האבר היא חזרה גמורה וכאילו לא
5 יצא, ובשעה שיצא האבר השני, הראשון כבר חזר, ונמצא שאין כאן
6 יציאת רובו ואינו כנולד.
7 עוד מסתפקת הגמרא: אִם תִּמְצִי לֹזְמֵר בִּסְפֵק הָרֵאשׁוֹן בֵּינָן דְהִדְרָ
8 דְהִדְרָ, עֲדִיין יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּהוֹצִיא עוֹבֵר אֶת יָדוֹ וְחִתְּקָהּ, וְחִזְרָ
9 וְהוֹצִיא אֶת יָדוֹ הָאֲחֵרֶת וְחִתְּקָהּ, וְכֵן הַמְּשִׁיךְ לְהוֹצִיא אֶבְרָא אֶבְרָא
10 וְחִתְּבוּ עַד שֶׁהִשְׁלִימוּ לְרֹבּוֹ, מֵהוּ. מִי אֲמַרְיֵן הָא נִפְיָק לִיה רֹבָא